

Nacionalna avtonomija, kje si?

Vselej, kedar zborujejo deželni zastopi tostranske polovine cesarstva, se ponavljajo dejstva, ki dokazujejo, da so naše dosedanje ustavne razmere nepopolne, nezavršene in nezdrave. Deželni zbori, ki zastopajo večje ali manjše odlomke po dveh ali celó treh narodnostih, vzdržujejo in od leta do leta povečujejo strasti nestrpnosti nasproti dejanskim ali samo umetnim manjšinam druge narodnosti. Bezobzirnost močnejših nacionalnih strank kaže se uže ob volitvah v pomešanih deželah, in vrše se pri tem nezakovitosti in vsake vrste brutalnosti. V polni meri se je to letos pojavljalo po raznih pomešanih pokrajinah ob deželnozborskih volitvah. Posledice takih gnjilih razmer dovajajo do abstinencije, do eksodov iz dež. zborov.

V Galiciji celó maloruski, Poljakom usluge delajoči oportunisti opominjajo poljsko večino, naj ne sklepa v nacionalnem pogledu proti 3 milijone duš močnemu maloruskemu narodu. V Sileziji, na Moravi, v Istri, Trstu, na Koroškem, Štirskem teptajo nemške in ital. večine nacionalna prava slovanskih dejanskih in umetnih manjšin, in na Štirskem in v Trstu so slovenski poslanci izjavili, oziroma ponovili izjavo, da se ne morejo udeležiti razpravljanj v dež. zborih. V Istri so slovenski in hrvatski poslanci zopet na razpotju, ali bi vztrajali v dež. zboru ali pa ga zopet zapustili. Navskrižja in huda nasprotstva so v mišljenju zastopnikov pomešanih dežel tudi tam, kjer ne izbruhnejo očitno. V takih deželnih zastopih so nasprotstva izključno nacionalna, in se navskrižja običajnega političkega pomena do cela pozabljajo. Torej stalni nacionalni boji, in vendar ne mislijo na fundamentalne popravke ter se omejujejo povsod in izključno le na krpanje. Kam to dovede?

Kakor vse kaže, vlade niti ne mislijo nato, da bi bistveno izpremenile značaj in zadače sedanjih deželnih zborov. Krive so temu najbolj tiste stranke, ki dejanski škilijo čez meje, kakor nek oddelek italijanskih radikalcev na Tirolskem in Primorskem in nekaterih nemških radikalcev Schönerejeve barve na Češkem. Gledé na take odlomke naseljenja se vlada protivi še bolj, da bi pojedine dežele cepila po narodnostih. Na Češkem ima zajedno podporo pri Čehoslovanih, kakor v Galiciji pri Poljaki. Vlade, tudi ko bi ne poštevale zgodovinskega razvoja dežel, so pa tudi radi skupno državnih in dinastiških interesov za ohranjenje sedanjih oblik posamičnih dežel in kraljestev. Dežele s sedanjim obsegom hočejo ohraniti tudi radi mejnikov, in kjer ni naravnih granic, tam postavljajo umetne trdnjave v obrambo na zunaj; to vidimo

sosebnost v Galiciji in v južnih pokrajinah. Vendar pa se je treba spominjati, da dandanašnji niso ne naravne, ne umetne meje neprekoračljive. Naj bode Češko kraljestvo še toliko zagrajeno po obmejnem gorovju, to ni brnilo ne v prejšnjih vekih, ne v sedanosti, da bi sovražnik ne premagal takih zaprek, in ravno Čehoslovani so dolžni spominjati se najnovejših historijskih dejstev, da ne bodo nadcenjevali zemelnega okvira ter morda zanemarjali važnejše nacionalne zadače češkega naroda.

Ako se pa vlada drži nekake nedotakljivosti sedanjih deželskih organizacij, kakó pa hoče zadoščevati potrebam in zahtevam na manjšine skrčenih narodnostih po pomešanih deželah? Sedanja vlada je uže odgovorila na to vprašanje, kar se dostaje Jugoslovani, oziroma tudi Malorusov. Tem hoče sama podeljevati vsakdanji nacionalni kruh, toda le tedaj, kedar jo bode dovajalo do tega samosvoje spoznanje, zajeto od povsod drugod, jedino ne od teh gladnih manjšin samih. Centralna vlada sama hoče krmiti in rediti nacionalne manjšine po izpolnjenju uslovij, o katerih smo nedavno poročali na tem mestu. Ali je možno takim potom narode in njih odlomke postaviti na zdravo podstavo? Ali naj narodne manjšine sprejemajo n. pr. knjige za osnovne šole na vse veke od centralne vlade, knjige, ki naj bi bile, kakor sedaj, sestavljene po enem in istem kopitu v smislu beznarodnega kosmopolitizma ali pa po kroju in duhu privilegovanih narodov in kultur? Za svoje šolske, duševne, narodno-kulturne potrebe mora vedeti vendar vsak narod sam najbolje, in je poniževalno zanj, ako se mora podrežati stalnemu varuštvu ali jerobstvu centralnih vlad, katere dobivajo nasovete in pojasnila za nacionalne potrebe deželskih manjšin ne od organov teh manjšin, temveč od političkih gosposk in v obče od organov, ki, če niso vselej protivni tem manjšinam, pa vsaj ne razumejo duha, ki je svojstven narodnosti takih odlomkov. Veče neugodnosti pač si misliti ne moreš, nego so sedanje v pogledu na nacionalno položnje manjšin te ali one koronovine.

Vsi bistveni pomisleki, ki vladajo dandanes proti zasnovanju nacionalnih avtonomij v smislu tostranske, sedaj veljavne ustave, pa morajo odpasti, ako poštevamo, da zasnova nacionalne avtonomije ne izključuje sedanje deželne avtonomije, temveč more nastati in razvijati se poleg deželne samouprave. Nacionalna avtonomija ne jemlje za se drugega, kakor nacionalna vprašanja. To je njeno bistvo, in vse drugo, kar bi mogla še opravljati, je drugega reda, če ne zgolj pritiklina. Kar se dostaje materijalnih interesov ali, recimo, stroškov za narodno šolstvo in druge nacionalno-kulturne potrebe, mogla bi

te stroške določevati sedanja deželna samouprava, in to po ključu, ki bi se našel na podstavi števila naseljenja, davkov tega naseljenja itd. Ako bi n. pr. Čehoslovani dobili poleg sedanjih dež. zborov jedno in isto skupno nacionalno avtonomijo za kompaktne mase češkega naroda na Češkem, Moravskem, Sileškem in morda še kakem kotu drugod, dajale bi dotične dežele juristiškemu organu, zastopajočemu nacionalno avtonomijo, potrebne dohodke po primerno izsledovanem ključu, in mirna Bosna! Jednaka bi bila z Nemci, Hrvati, v obče z vsakim narodom, kolikor je v celoti naseljen, recimo, v tostranki polovini cesarstva.

Ako bi pa nacionalna avtonomija z jedne strani pomirila narode z nacionalnega stališča, in ako bi z druge strani še nadalje ostali sedanji deželni zbori z vsem svojim aparatom, pomiriti bi moglo to tudi odkrito misleče večine vsake dežele in odstraniti tudi pomisleke vlad gledé na zaščito neporušnosti monarhije na zunaj. Ali bi ne bil tak dobiček neizmeren gledé na narode, kakor na celokupne interese? Čehi bi si pridržali meje sedanjega kraljevstva, in prednost bi bila tudi za Čeha v tem, da bi nakrat dobili juristiški organ, ki bi v nacionalnih stvareh zastopal kompaktne mase Čehoslovanov vseh dežel, in bi nič ne škodovalo, ko bi tudi skupnost Nemcev in drugih narodov imela jednako nacionalno avtonomijo.

Sedaj pa dosežajo samo Nemci češkega kraljestva pod drugim imenom to, kar bi zastopala nacionalna samouprava vsem narodom.

Čehoslovani mnogo ali pa celo silno in neodpušljivo greše; ako se ne poprimejo nacionalne avtonomije, ki bi zajedno najprimerneje pot pripravljala izvršitvi historijskega drž. prava. Mladočehi sami so uže spoznali, da za to historijsko pravo je treba mnogo stopinj in torej mnogo časa. Vsled tega bode trajala vsaj jednako dolgo tudi sedanja ustava, kljubu temu, da je ne priznavajo Čehi. Ta čas torej bi mogli porabiti Čehoslovani, da bi se izvršila vsaj narodna jednakopravnost v obliki nacionalne avtonomije. Ako se ne lotijo tega dela, naj poštevarjo jako očitno dejstvo, da med tem vendar Nemci na Češkem dosežejo popolno nacionalno avtonomijo, jedino z razliko, da ostane parcijalna, in to po zavesti nemških politikov. Moravski in sileški Čehi pa nikakor ne dobé vsled tega jednake parcijalne avtonomije. Še manj Malorusi, Hrvati in Slovenci.

Pri položenu, kakoršno je sedaj, morajo pa slovanske manjšine še nadalje oslabevati in zaostajati, v tem ko se bodo toliko bolj krepile drugorodne večine. Po sedanjih deželnih zborih ni rešitve za nacionalnost slovanskih manjšin, in če se izpremeni volilni red ugodniše, terorizem vendar ne izostane, ki vlada sedaj v nacionalnih vprašanjih po dež. zborih. V najugodnišem slučaju se utegnejo izpremeniti vloge igrajočih teroristov. Dež. zbori bodo izvrševali ugodno svojo zadačo jedino po izključenju nacionalnih vprašanj in po pomirjenju narodov s podeljenjem posebnih juristiških organov za vsak teh narodov.

Zato je tudi Pacákov predlog napačen, da bi se po dež. zborih rešilo nacionalno vprašanje. Tak princip je poguben za slovanske manjšine.

Mi po teh razlogih vprašamo: Kje ste, deželni avtonomisti, da ne vidite pogubnosti za slovanske narode pri sedanjem ustroju deželnih avtonomij? Le sebičnost in zaslepljenost more slovanske zastopnike, bez razlike narodnosti, zavirati, da se niso še odločili, da bi postavili nacionalno avtonomijo na dnevni ved. Mladočehi

so preveč vglobljeni v historijsko drž. pravo; zato je pa dolžnost voditeljev in zastopnikov manjših narodov, da se začnejo jasno in glasno pojavljati za nacionalno avtonomijo. Mi se sosebnost kranjski narodni stranki čudimo, da ni imela še duševnega razpoloženja za vprašanje: Nacionalna avtonomija, kje si? Ali bi bile možne take razmere na Kranjskem in drugod, ko bi imel vsak narod za svoje nacionalne potrebe svoj juristiški organ? Oj, nacionalna avtonomija, kje si?

Zakon „o reviziji obrtnih in gospodarskih zadrug ter drugih društev“.

V 1. letošnji št. smo pri razpravljanju programa povdarjali, da bomo posebno pozornost obračali razvoju asociacij, namreč razvoju obrtnih in gospodarskih zadrug ter naše čitatelje pravočasno seznanjali o važnih pojavih in izpremembah na tem polju. Za to zadačo ponudila se nam je takoj prilika v tem, da tu priobčimo doslovno revizijski zakon, ki ga je v drž. zboru sklenila zbornica poslancev v svoji zadnji seji dne 21. dec. 1895, in ki čaka sedaj na razpravljanje v gospodski zbornici. Ker pa se gospodska zbornica zopet snide še le okolo srede februarja, imamo še toliko časa, da si moremo ogledati revizijski zakon in njegove določbe ter da skušamo doseči izpremembe, katere se pokažejo kot neizogibno potrebne. Zato priporočamo voditeljem zadrug, naj brzo in temeljito proučavajo ta zakon, ter se posvetujejo skupno, da bi še v poslednjo uro s pomočjo gospodske zbornice izpremenili tiste določbe, katere obtežujejo in zavirajo razvijanje zadrug ter povzročujejo stroške in sitnosti.

Po našem mnenju bilo bi najjednostavnije, ta zakon zadržati takó dolgo, dokler pravosodni minister ne predloži popolnjenega in zboljšanega načrta o zadružnem zakonu, v kateri bi se pač najnaravnije dale vložiti te določbe o revizijah. Nujnosti absolutno ni nikake! Naše zadruge so, hvala Bogu, tudipri sedaj veljavnem zadružnem zakonu, bez obstanka revizijskega zakona, mogle razvijati se in množiti; torej ne grozi ne državi, ne družbi, ne društvom niti najmanjša opasnost, ako počakamo še pol leta ali tudi jedno celo leto, dokler pravosodni minister ne izgotovi svojega načrta o novem zadružnem zakonu.

Kako pot nastopijo društva, to je njih stvar: ali da s peticijami poprosijo gospodsko zbornico za izpremembo zavirajočih, sitnih in drugih določeb revizijskega zakona, ali pa da prosijo isto gospodsko zbornico, da razpravljanje o njem odloži, dokler ne dojde v isto zbornico novi zadružni zakon.

Radi nedostatka prostora omejimo se danes jedino na priobčenje doslovnega teksta, kakor ga je sprejela zbornica poslancev, in si pridržujemo v naslednji številki spregovoriti o tem zakonu še posebe, in radi damo prostor v našem listu dotičnim premišljevanjem društvenih voditeljev.

Revizijski zakon, kakor ga je sprejela zbornica poslancev, se glasi.

„Soglašanjem obeh zbornic državnega zbora zaukazujem, kakor sledi:

§. 1. Na temelju zakona od 9. aprila 1873. Drž. z. list št. 70, registrovane obrtne in gospodarske zadruge, kakor tudi poprej zasnovana društva, ki imajo v §. 1. navedenega zakona zaznamovane namene, so obvezana dati pregledati svoje naprave in svoje poslovanje v vseh upravnih oddelkih vsaj vsako drugo leto po večem

(strokovnjaškem) revizorju (pregledniku) ki ne pripada zadrugi, oziroma društvu.

Ob reviziji (pregledbi) je treba sosebno tudi gledati in v revizijskem poročilu razkazati, ali so se ravnali po določbah zakonov in pravil. Predpisi tega zakona veljajo tudi za slučaj likvidacije, dokler traja poslednja.

§. 2. Za zadrage in društva, ki pripadajo kaki zvezi, treba je poslednji podeliti pravo, da si naroči revizorja, ako se je bilo društvo zasnovovalo na podstavi zakona o društvenem pravu od dne 15. novembra 1867. D. z. l. št. 134, in ako zadoščuje tudi zahtevam tega zakona.

§. 3. Zvezi mora biti namen revizija zadrug in društev, njej pripadajočih, in jej utegne biti namen, da gleda tudi drugače na skupne svoje zadrugne interese, sosebno na gojenje vzajemnih opravičnih odnošajev. Drugih namenov zveza ne sme imeti.

Zveza mora obsežati vsaj 50 zadrug ali društev. Ako pa se ima osnovati zveza iz zadrug ali društev, sestajajočih v pojedini koronovini, in ako je v tej koronovini manj nego 50 zadrug ali društev, je dovolj, ako obseza zveza vsaj 20 zadrug ali društev.

Iz zvezinih pravil mora se dati spoznati, da zveza more zadostiti dolžnosti revizije; zlasti pa naj pravila določijo zvezin okraj in naj obsezajo določbe o naročbi revizorja, kakor tudi način in obseg revizij.

§. 4. Podeljenje prava za naročbo revizorja izvršuje notranje ministerstvo, ako se zvezin okraj razteza črez več dežel, drugače pa politiška deželna gosposka.

§. 5. Zvezino načelnništvo je z dokazom o podeljenem mu pravu do revizije dolžno, zvezi pripadajoče zadrage naznaniti trgovinskemu sodišču, zvezi pripadajoča društva pa politiški okrajni gosposki tam, kjer imajo svoj sedež, in politiški deželni gosposki predložiti imenik vseh zvezi pripadajočih zadrug in društev. Istim gosposkam je treba nemudoma naznaniti tudi izločenje pojedinih ali vsprejetje drugih zadrug ali društev.

§. 6. Pravo do naročbe revizorja more se zvezi odtegniti: 1. Ako zveza raztegne svoje delovanje na druge predmete, kakor so zaznamovani v pravilih; 2. ako zveza ne zadoščuje svoji dolžnosti revizije ali poročevanju o njej; 3. ako se je število k zvezi pripadajočih zadrug ali društev znižalo pod 50, oziroma pod 20 v zvezi, katera obseza posamično koronovino, v kateri je v obče manj nego 50 zadrug ali društev.

Odtengenje izreče za podeljenje pristojno mesto (§. 4), zasllišavše zvezino načelnništvo. O odtengenju je treba uradno naznaniti gosposkam, zaznamovanim v §. 5.

§. 7. Zadrugam ali društvom, ki ne pripadajo za revizovanje pooblaščenim zvezi, naroča revizorja, in sicer zadrugam trgovinsko sodišče, društvom pa politiška okrajna gosposka na mestu njih sedeža.

§. 8. Pri reviziji je treba dovoliti revizorju, da pogleda v knjige in listine in preišče blagajno, kakor tudi vrednostne papirje, dolžna pisma in blago. Ako sestaje nadzorstvo, naj bode pri reviziji prisotno.

§. 9. Revizor je dolžen revizijsko poročilo o kaki zadrugi izročiti zadrugnemu načelnilstvu in trgovinskemu sodišču na mestu njih sedeža, revizijsko poročilo o kakem društvu pa društvnemu načelnilstvu in politiški okrajni gosposki na mestu društvenega sedeža.

Ako naroči revizorja zveza, izvrši se predloga na gosposko in poročilo na zadrugno, oziroma društveno načelnništvo, potem zvezinega načelnilstva, katero je dolžno

revizijsko poročilo pregledati ter izvod svojega pregledovanja priložiti.

O tem, kakó naj se sestavljajo revizijska poročila, morejo se razglasiti navodila potom naredb.

§. 10. Zadrugno, oziroma društveno načelnništvo je dolžno pri sezvanju prvega občega zbora naznaniti poročilo o reviziji kot predmet sklepanja. Na občem zboru je dolžno nadzorništvo, in če tega ni, načelnništvo izreči se o rezultatu revizije.

§. 11. Revizor ima pravo na to, da se mu povrnejo denarni stroški in poplačajo njegova dela po meri zamujenega časa.

V slučaju, da se ne zjedinijo, naj stroške za revizijo pri zadrugah določi trgovinsko sodišče, pri društvih pa politiška gosposka na mestu njih sedeža, in naj jih naloži zadrugi, oziroma društvu v odškodovanje.

§. 12. Gosposke, zaznamovane v §§. 9, odstavek 1, so dolžne skrbeti, da členi načelnilstva zadrage ali društva izpolnjujejo v §§. 8 in 10 obsežene določbe, in sicer s kaznijo za red od desetih do sto goldinarjev.

Te kazni za red se iztekajo v zaklad za uboge kraja, kjer ima sedež zadruga, oziroma društvo.

§. 13. Kreditna in posojilna društva (hranilnice in posojilnice*), katera odgovarjajo zahtevam §. 1 zakona od 1. junija 1889. Dr. z. l. št. 91, so izvzeta od določeb sedanjega zakona tako dolgo, dokler so podrejena reviziji deželnega odbora po obsegu, ki ga zahteva ta zakon.

V dosego tega osvobojenja je deželni odbor dolžen, imenik njegovi reviziji podrejenih hranilnic in posojilnic začetkom vsakega leta in dotične izpremembe nemudoma od slučaja do slučaja sporočiti trgovinskemu sodišču, v okrožju katerega imajo dotične blagajnice svoj sedež.

§. 14. Ta zakon izvršiti je zaukazano pravosodnemu ministru, trgovinskemu ministru in ministru notranjih poslov.*

Iz deželnih zborov.

KRANJSKI. 2. seja 3. januarja 1896. — Poslanci dr. Tavčar in tovariši stavili so samostalni predlog: „Osrednja vlada se pozivlja, da pravočasno odpove carinsko pogodbo z Ogersko in da pri pogajanju glede obnovitve nagodbe z isto državo odločno zastopa stališče, da je treba tej državni polovini pridobiti mnogo ugodnejšo kvoto, nego je bila došedanja. — Poslanci Hribar in tovariši stavili so samostalni predlog: „Da se kmetovalcem omogoči zagotoviti si proti vsem slučajnostim koristi, ki izvirajo iz umne živinoreje, ustanovi se deželna živinska zavarovalnica.“ — Poslanci Hribar in tovariši stavili so samostalni predlog: „Visoki dež. zbor skleni: „Deželnih naklad se oprosté vsa ona poslopja in na isto dobo, katera in kakor so oproščena v smislu zakona z dne 23. junija 1895. od hišno-najemninskega in hišno-razrednega davka. — Posl. Murnik stavlil je predlog glede začasnega pobiranja doklad na pivo, ki se je soglasno sprejel. Na to vnela se je burna verifikacijska debata. Posl. Kersnik, Hribar in dr. Tavčar očitali so „klerikalni“ stranki njena slaboglasna agitacijska sredstva in zlorabo vere; posl. Klun, Kalan in Žitnik pa „naprednjakom“ isto tako nesposodobno agitacijo. Naposled je celo nemški posl. dr. Schaffer desauviral Kalana, ki se je skliceval na njegovo trditev, da je taka debata nedostojna in neprimerna. Gotovo pa je bilo mišljenje posl. Schafferja o tej stvari pravo; kajti treba je obžalovati, ako se bode

*) Raiffeisenove blagajnice. Op. ur.

v dež. zboru kranjskem pojavljala odslej le osebna strast namesto vspešnega delovanja. Preteklosti ni mogoče več prestvariti, zato pa uporabi naj se sedanjost, da se zagotovi bodočnost.*) Nato potrdile so se vse volitve.

Posl. Luckmann poročal je o računskem sklepu garancijskega zaklada dolenjskih železnic in o proračunu za leto 1896., poslanec Hribar predlagal uvrstitev 20.000 gld. za nujno zgradbo železnice iz Ljubljane na Vrhniko.

3. seja 4. jan. 1896. Posl. Povše in tovariši stavili so samostalni predlog: „Vlada se pozivlje, naj pravočasno odpove carinsko pogodbo z Ogersko, da jej bo mogoče pri obnovitvi dognati ne le primernejšo kvoto nego sploh interesom našega kmetijstva in obrtništva primernejšo pogodbo, ob enem pa naj reši vprašanje glede žumberškega in marijadolskega okraja tako, da se bodeta zopet pridružila Kranjski“. Posl. Žitnik in tov. so samostojno predlagali: „Dežela ustanovi deželno zavarovalnico z neobligatnim zavarovanjem proti požaru, toči in živinskim boleznim, dež. odboru pa se naroča, naj v prih. zasedanju postavi primerne predloge“. Posl. Povše in tovariši stavili so samostalni predlog, naj se vlada pozivlje, v prih. zasedanju predložiti načrt zakona o kmetijskih zadrugah, ter skrbi, da zakon še letos stopi v veljavo. — Posl. Klun poročal je o računskem sklepu normalnošolskega zaklada za 1894 l.; dohodki znašali so 195.666 gld. 53 $\frac{1}{2}$ kr., deželni zaklad je doplačal 145.674 gld. 1 $\frac{1}{2}$ kr., v primeri s proračunom prihranilo se je 2968 gld. 45 kr. — Posl. Žitnik poročal je o računskih sklepih ustanovnih zakladov za 1896. Lichtenthurnovi dekliški šoli v Ljubljani poviša naj se prispevek od 400 gld. na 500 gld. Čista imovina vseh zakladov je znašala koncem leta 1894: 1.975.841 gld. 25 kr. Posl. Luckmann poročal je o računskem sklepu zaklada za prisilne delavnice 1894. in proračunu za 1896. Dohodkov bilo je 97.043 gld. 43 $\frac{1}{2}$ kr., stroškov 95.917 gld. 12 $\frac{1}{2}$ kr. Čista imovina znašala je koncem leta 1894.: 137.714 gld. 18 $\frac{1}{2}$ kr., za 1006 gld. 54 kr. menj nego prejšnje leto. — Posl. Kalan protivil se je, da bi se v prisilnicah delala konkurencija obrtnikom; posl. dr. Schaffer pa pojasnil, da se prisiljenci uporabljajo le bolj za deželnokulturna dela. — Posl. Povše poročal je o proračunu deželne vinarske, sadjerejske in poljedelske šole na Grmu za leto 1894. Potrebščine za šolo je bilo 10.042 gld. 41 kr., pokritja 10.019 gld. 7 kr., potrebščine za gospodarstvo 7268 gld. 49 kr., pokritje 7585 gld. 46 kr. Proračunjen je bil za pokritje iz dež. zaklada prispevek 2569 gld., izplačalo pa se je 3901 gld. 25 kr. Posl. Schweiger, Povše, Kalan so pri tej priliki neugodno kritikovali poslovanje vodje R. Dolenca, posl. Langer in dr. Tavčar pa jih zavračala.

4. seja 9. jan. 1896. Poslanec Pfeifer je stavil samostalen predlog, naj se odpravi legalizacija do zneska 100 gld. Posl. Hribar utemeljuje svoj predlog o oproščenju deželnih naklad na posestva. Posl. Povše utemeljuje svoj predlog za zakonski načrt za osnovo kmetijskih zadrug.

GORIŠKI. Posl. dr. Gregorčič in tovariši stavili so na c. kr. namestnika v Primorju interpelacijo radi slov. ljudske šole v Gorici: „1. ker se je določil prostor, ne da

bi se sklicala komisija po poslovnih določbah; 2. ker je on predlagal, naj deželni šolski svet sklepa za stalno o prostoru, ne da bi se o tej zadevi izjavil mestni šolski svet goriški, kakor to zahteva ministerska določba; 3. ker je on odredil, da se ne zapiše zapisnik o komisiji 16. nov., oz. naj ona ne izreče svojega mnenja o Katinellijevi kasarni, — vsled česar ni prišlo do viših oblastij poročilo šolikh zvedencev, ki so se izrekli odločno proti uporabi te kasarne v šolske namene. — 4. Ker je bajé on naročil komisiji, naj se izreče za rabljivost te kasarne za slov. šolo, dasi je zunaj mesta. 5. Zakaj se je odločil slov. šoli tak prostor, ki direktno nasprotuje nje vspevanju in obstanku, 6. zakaj prostor, ki je za mnoge otroke tega šolskega okraja oddaljen nad 4 km. — 7. zakaj je odločil on to šolsko poslopje, ki dela mnogim otrokom obiskovanje šole, torej izpolnjevanje zakonite dolžnosti, nemožno? — Posl. dr. A. Rojic in tov. stavili so na predsednika ministerskega sveta interpelacijo o stvari slov. ljudske šole v Gorici: 1. ali hoče odrediti, da se mu direktno predloži poročilo šolskih strokovnjakov o popolni nesposobnosti Katinellijeve kasarne za šolo; 2. ali hoče naznaniti vzroke, katere je navedel ces. namesnik v Primorju, da bi dokazal ministerstvu, da je treba sprejeti kasarno, a ne prostorov zasebne šole, ki so se mu ponudili brezplačno, 3. ali hoče naložiti ces. namestniku, da naj on izvrši zakone in naredbе, tudi tedaj ko so v korist sloven. prebivalstvu; 4. ali hoče opozoriti ces. namestnika, da imajo Slovenci v Gorici jednako pravico z Italijani, da se varuje in goji njih jezik in narodnost, ter torej postopa jednako proti obema; 5. ali hoče zapovedati ces. namestniku, da kot načelnik dej. šol. совету poskrbi za primernejše prostore slov. šoli, da se tako zatre razdraženost, ki je nastala med slov. prebivalstvom vsled izzivajočega postopanja ces. namestnika v tej zadevi. Posl. dr. Tuma in tov. stavili so do naučnega ministra interpelacijo radi slov. ljudske šole v Gorici: 1) kakih sredstev se hoče poslužiti, da se točno izvrši minist. odlok, ki nalaga mestu Goriškemu, naj bez odloga sozida novo poslopje za slov. ljudsko šolo, ki se ima ustanoviti v Gorici; 2. zakaj se je kot začasno šolsko poslopje odločila v to povsem nepripravna kasarna Pod Turnom, ter odklonilo povsem primerno privatno šolsko postopje, ki se je ponudilo v brezplačno uporabo. Posl. dr. Rojic in tov. stavili so do ministra notranjih poslov interpelacijo radi rabe nemškega jezika pri polit. oblastvih. Ko so v Renčah 22. jan. 1895 obhajali god sv. Vincenca in hoteli običajno streljati, kar je župan dovolil, došlo mu je dan preje nemško naročilo okrajnega glavarstva, naj prepove streljanje, ako se mu zdi nevarno. Župan, ne znajoč nemški, smatral je to kot prepoved, naznanil to streljcem, sam pa odpeljal se po nujnih opravkih v Gorico. Orožniku, ki je bil na ogledovanju, javil je občinski tajnik prepoved županovo. Ta, ne več slovensčine, hotel je ustaviti streljanje, katero so pričeli, ne hotevši verjeti prepovedi; čutil se tudi žaljnega po vedenju zidarjev in pisal po izdatno orožniško pomoč v Gorico. Ta dospela je uže popoludne, po končanem streljanju, a vendar pričela neprimerno preiskovanje med deloma uže vinjenimi zidarji in tako provzročila spor, pri katerem so razmesarili več ljudij, tako, da sta dva od njih uže umrla. Vse to dognalo se je pri javni sodni obravnavi 20. in 21. decbr. pred Goriškim okrožnim sodiščem. Vso nesrečo pripisati je treba jedino neumljivemu dopisu. Dasi nemški jezik ni deželni, niti v deželi umljiv, vendar politična oblast ne neha dopisovati županstvom v nemškem jeziku. Goriški polit. okraj naseljen je, izvzemši deloma občino Ločnik in mesto Gorico, le s Slovenci. Na-

*) Posl. Klun je rekel, braneč škofa, da je ta od sv. Duha postavljen, in smo torej dolžni, slušati ga. — Mari ni bil istotako, kakor škof Jakob, tudi škof Zlatoust od sv. Duha postavljen? In vendar se ima g. Klun zavaljati za poslanstvo in kanonikat le temu, da se je v svoj čas puntal proti škofu v čisto notranji, administrativni stvari, ker ni kot stolni kapelan hotel iti na kmete. Tedaj pač ni pokorščina škofu v vsem potrebna lajkikom, ko se je videla celo kleriku odveč. O tempora, o mores!

stavljajo pa se kljub temu slovenščine neveščki uradniki. Ista politična oblast pa dopisuje v Furlaniji, v mestu Gorici in občini Ločnik jedino le v laškem jeziku. Zato vprašajo vlado: 1. hoče li nastavljeni v pol. okraju goriškem uradnike slovenščine vešče in jej ne sovražne; 2. hoče li pozvati na odgovor onega, ki je posredno zakrivil smrt dveh ljudi in obsodbo onih doslej poštenih Renčanov?

Interpelacija posl. Bl. Grče in tovarišev na g. ministra notranjih zadev zaradi izleta Tržaških Slovencev na sv. Goro. 15. sept. priredilo je Tržaško-delavsko podporno društvo in telovadno društvo „Sokol“ izlet na sv. Goro, kateri je e. kr. okr. glavarstvo dovolilo le z omejitvijo, da izletniki ne smejo v sprevedu skozi mesto Gorica ne z odkritimi znamenji in v društveni obleki ter da se prihod ne vrši pa glavnih ulicah; kar žali narodno čustvo, v tem ko smejo drugi romarji in izletniki svobodno skozi mesto. Radi tega vprašajo: 1. ali je v. e. k. vlada voljna konec storiti izživljanju slov. narodnosti v Gorici po nepremišljenosti lastnih organov; 2. ali misli poklicati na opravičenje osnove te prepovedi?

Slovenski poslanci so se vsi združili v jeden klub in s tem dokazali pravi politični razum.

V deželni šolski svet goriški izvoljen je s slovenske strani dr. Tuma.

TRŽAŠKI slov. dež. poslanci izjavili so, da se, vsled lanske izjave, ko so bili izpostavljeni vsem insultam galerije, in ker se razmere niso nič izboljšale za Slovence v Trstu, ne morejo udeleževati sej dež. zbora; saj pri nestrpnosti ital. večine itak ne morejo doseči ničesar.

ISTRSKI deželni zbor otvoril je 9. jan. namestnik Rinaldini z laškim govorom, kateremu je pristavil nekoliko hrvatskih besed. Dež. glavar Campitelli povdarjal je, da sme samo laščina biti razpravni jezik. Namesnik dež. glavarja dr. Stanger govoril je najprej med razgrajanjem Italijanov hrvatski, nato laški. Campitelli prečital je cesarsko naredbo, s katero se je razveljavil sklep o italijansčini kot jedinem razpravnem jeziku. Defranceschi protokoloval je proti hrvatskemu govoru glavarjevega namestnika, Spinčić pa proti izključno laškemu dež. glavarja. Ta zabranil mu je govor in sklenil med ropotom sejo. Zatrjuje se, da hoče vlada razpustiti deželni zbor, ako bi se vnovič hotelo protiviti hrvatskemu razpravnemu jeziku ter proglašiti v to jedino italijansčino.

Laška stranka zbala se je razpusta dež. zbora in za tega del zvijačno razveljavila cesarsko naredbo z dne 14. sept., s katero se je razveljavil sklep, da je italijansčino izključni razpravni jezik dež. zbora, s tem, da je sklenila, da glavar ne sme nikdar predsedništva prepustiti svojemu namestniku. Pri volitvah perovodij, rediteljev in v odseke niso volili nobenega Slovana.

ŠTAJERSKI. Štajerski dež. zbor otvoril se je v neprizornosti sloven. poslancev. Dež. glavar grof Attems obžaloval je to ter zagotavljal, da izvira iz krivičnega tolmačenja glede na stališče deželno-zborske večine.

MORAUSKI dež. zbor. V tem je 10. jan. posl. Svozil predlagal, da se naj odpoje naša carinska in trgovinska pogodba z Ogersko; dotični predlog izročil se je gospodarskemu odseku.

ČEŠKI. V deželnozborni seji 7. jan. predlagal je posl. gr. Ad. Schönborn v imenu kluba veleposestnikov zakonsko osnovo o uvedanju drugega deželnega jezika na realkah in zajedno nasvetoval resolucijo, da naj vlada uvede drugi deželni jezik kot obvezni učni predmet v gimnazijah. Uže v lanskem zasedanju stavil je, v zadnji seji, jednak predlog, potem ko je moravski deželni zbor sprejel

predlog dr. Weebera o uvedanju drugega deželnega jezika na realkah. Ta dobil je v tem sankcijo, in zato obnovili so veloposetniki letos svoj predlog.

Društvo „Deutscher Verein“ v Pragi je v svoji glavni skupščini 28. maja pr. leta sprejelo po nasvetu sedanjega namestnika dež. maršala Lipperta resolucijo proti vlašskemu predlogu gr. Schönborna, ki se glasi: „Z ozirom na to, da nasprotuje prisiljenju učenja jezikov na nemških kakor na čeških šolah jasnemu besedilu dežavnih osnovnih zakonov, z ozirom na to, da se obligatni poučni predmeti na srednjih šolah uže sedaj mnogoštevilni, in bi zlasti v jezikovnem oziru njih pomnožitev bila neznosna, z ozirom na to, da bi ljudstvo v onih premnogih slučajih, kjer ni potrebe, čutilo prisiljeno učenje jezikov kot neopravičeno obteženje — in z ozirom na to, da bi taka pomnožitev učne tvarine v vejezičnih deželah imelo za posledico prenaradbo učnega načrta, in bi tako zelo važna jedinstvo njegova za vse jednakovrstne nemške šole v vsej državi bila odpravljena, — izreka se Nemško društvo v Pragi“ z vso odločnostjo proti zopetnemu uvedanju drugega deželnega jezika kot obveznega predmeta v srednjih šolah in izreka opravičeno nado, da se bodo nemški poslanci iz Česke protivili vsaki po državnih zakonih nedopustni in praktično neopravičeni sili glede na učenje jezikov. Ta recept priporočajo poslancem tudi sedaj.

(Dajle prib.)

Kaj pravi nova pitejna¹⁾ reforma v Rusiji?

Чужды нравственности узкой,
Не рѣшаемся мы скрыть,
Этотъ звякъ натуры русской...
Да! „веселье Руси — пить!“

Некрасовъ.

Še kijevski knez Vladimir, pozneje sveti Vladimir, zapazil je v svojem narodu nagnenje k veselju, katero pa le s kupo v rokah dosega čiste radosti i bezpredelnega podjema (povzdignjenja) srca. Vsaj Nestor pravi v svojem letopisu:

„Руси веселіе есть пиѣ,
Не можеть безъ того и быти“...

ter vlaga ti dve kitici v usta velikemu vladarju tedaj še male i mlade ruske zemlje. Od sv. Vladimira do naših časov je preteklo več nego cel tisoč let. Ruski narod je rastel i si prisvojeval največo domačijo v Evropi, rastel je i s svojimi krepostimi i s svojimi nesnagami, med kojimi zanima prvenstvo „rusko pijanstvo“. Tako vsaj menijo vsi prošeni i neprošeni rešniki ruskega naroda, rigoristi nraštveni, o kojih je pa Rešnik vsega človeštva izrazil se prav pikro: Quid²⁾ autem aspicias festucam, quae est in oculo fratris tui, trabem autem, quae est in oculo tuo, non consideras? Ruski narod to veliko resnico pa po svojem tako izraža: „Другихъ не суди, на себя погляди!“ („Drugih ne sodi, poglej na sebi!“) I seveda poleg „ljubiteljev pezdirjev“ bili so vselej ljudje, kateri so na reči zrli bolj mehko, kar posebno kažejo kitice celo takega mračnega bičevalca pregreh svojega naroda, kakoršen je Nekrasov:

Тужє нравственности узке
Не предрзнемо се скритъ
Та-ле знак природы роске...
Да, „веселье Росом — пить!“

¹⁾ Vzeli smo pridevnik z rusko obliko, ker je Slovincem umevna, i ker ne poznamo slovenskega primernege pridevnika; pač pa bi bilo po slovenski možno reči „reforma pijače ali o pijači“. Pis.

²⁾ Luc. cap. 6, vers. 41. Slov. evangelja nam ni pod roko, pravoslavni tekst pa glasi tako: „Что же видиши сучецъ, иже есть во очеси брата твоего, бервѣя же, еже есть во очеси твоихъ, не чуми?“ Pis.

Dà, ruski narod je vrag oni morali, katera na jeziku sedi, iz srea pa smrdi; ruski narod ni narod hinavski,*) ruski narod je srčen, je odkritosrčen, „у него душа на распашку“, svojstvo, kojega ne izrazite na drugem jeziku, kajti pri drugih narodih tega svojstva ne najdete v pomenu ruske pogovorke. Da, tebi, bori ruski narod, i ni treba skrivati svojih napak sploh, „ruskega pijanstva“ pa posebno ne. Bezpristrastna statistika je pač bezštevilkokrat dokazala, da ruski narod ne pije mnogo. Vaš pokorni sluga je tudi nedavno poslal vam celo kopo števil, ponesetih iz vladnih pisanj, katere so takoj svedočile nagledno, da v Rusiji največ pijejo Nemci, za njimi grede Poljaki, Malorusi etc. Veliko rusko pleme pa bolj izključno pije vodko, nego druga plemena, vsaka druga pijača pa prvenstveno povsod, samo ne pri Velikorosih. Ko bi ruski kmetič umel deliti tako metodično, kakor to umejo kmetje drugih narodnostij, slovenske ne izjemljemo, nikoli bi se mu ne pripetilo to, kar tukaj zovejo „быть жертвеки пияну“, „напиться до положения ризы“ i. t. d. Metodični Balt pije vsak dan svojo čaško vodke i svojo kupo piva; pri vsem tem pa ravnovesja nikoli ne izgublja, i njegova zmernost po vsem svetu grmi! Rus pa s svojo „dušo na raspashko“, voljni ruski mužik si pa le po velikih prazdnikih stavi na mizo čutaro z vodko i pije „рѣдко, да жѣтко“ . . . Nemci nimajo nikakih postov, jedo i pijo danes tako, kakor so jedli i pili včeraj i predvčeranjim, ruska pravoslavna prakтика v tem obziru daleč prekaša celo prakτικό rimsko-katoliško! Več nego polovina dni v letu je dni postnih, v koje istinito pravoslavni kristijan ne uživa ničesar, kar ni „šušča potrebnost“, to se pravi, bez česar moremo živeti. Pač je lahko umevno, da se ruskemu mužiku kar sline cedé, če se bliža Božič, Velika noč, ali kak drug veliki prazdnik, kateri nepremeno praznuje z čutaro na mizi. V take dni ne napiti se „волю“, „влѣжку“ „вдрывъ“ — to pač ne bilo bi po — ruski, prazdnik ne bil bi v prazdnik, pravi v podobnih slučajih ruski človek. Vse te šege, vse te navade so narodne od nog do glave, so plod dolgovečnih (stoletnih) kulturnih stremljenj, so tekmovanje narodnega duha, iskavšega si v teku nekolikih vekov trdne opore. Ni še bilo takega rigorista i ga tudi skoro še ne bo, koji bi imel pravico zvršiti nad ruskim narodom tako rezko operacijo, zvršiti jo migom, nenadno, ne povprašavši se poprej, kaj na to poreče sam bolnik — ruski narod. Zloba poreče, da mi zagovarjamo pijanstvo. Mi pa iskreno odgovarjamo, da nam ni do ruskih „пьяницъ“, slovenskih pijancev, niti najmanjše brige, da nam ni dela do pijanstva kot individualne prikazni, dasi tudi v tem obziru drugi severni narodi niso bez svoje maxima culpa, če uže ruskega narodnega tela v tem obziru tudi ne moremo priznati bez madeža. Mi tukaj govorimo izključno o „веселии Руси пить“, kakor je to veselje razumel veliki kijevski knez, kakor je ume ruski pesnik, o „веселии Руси пить“, kot narodni črti, i pravimo, da so narodne kulturne prikazni trajne v toliko, kakor so bolj ali manj trajni sami narodi. Če ugonobite ves narod, ste ugonobili tudi njegove kulturne vspehe; če pa bo živel narod, živeli bodo tudi njegovi kulturni napor, dasi bi mi strmeli pred njimi. Jezove proti tem vsenarodnim naporom moremo staviti, če jim hočemo pridati bolj mehko obliko, če jim hočemo spremeniti voljni tir, koji so nastopili po volji previdnosti naših; kar je pa od tega več, pa ni naše delo, ker ni v naših silah, v naši oblasti. Vloga takih korektivov sliši vladam.

*) Bismarckov organ je te dni nasproti Angliji trdil, da niti ruska diplomacija ni hinavska, ker kaže očitno, kam meri. Op. ur.

„Slov. Sv.“ je svoječasnó priobčil namero našega praviteljstva (vlade), uvesti z začetka 1895. leta v četirih vzhodnih gubernijah svojo monopolijo na kupčijo i prodajo napitkov ali pijače, kakoršna v rečenih gubernijah seveda more biti le vodka. Ta namera je sedaj uže resnica postala: nova pitejna reforma je uvedena i je dala uže nekatera dejstva, po kojih moremo soditi o njeni prigodnosti i neprigodnosti. Glavni namen reforme bil je seveda ta, da bi naroda ne odučili popolnoma ne piti, a da bi ga naučili, kako bi moral piti. Če vlada doseže ta svoj glavni namen, doseže pač vse, kar more pričakovati od reforme najblagodatnejše. Ali mari narodno zdravje ni največa blaginja za državo, katera se opira na ta narod kot na nepremičen, dolgovečen steber? Ali dobri narodni nravi niso oni dragoceni zaklad, h kojemu peljajo vse niti države kot npravstvenega pojma, npravstvene celote? Mari uredba državnih dohodov iz takega bogatega vira, kakoršen je pitejno delo v Rusiji, nima prvorazredne veljave za pravilno bitje te države? Ta tri vprašanja so za obstanek države s svojim utrditeljnim odgovorom conditions, sine quibus non. I vendar s srečnim uvedenjem nove pitejne reforme niso le ta tri vprašanja v tesni zvezi, iz nje izteka še mnogo drugih i more biti ne manje važnih posledic. Kak pomen pridava reformi sama vlada ruska, vidimo iz tega, da je glavno glasilo ministerstva financij „Вѣстн. Торговли и Промышленности“ priobčilo poziv, kratki smisel kojega je ta: „В. Т. и Пр.“ otvoril je poseben predalček, v kojem bo priobčeval mnenja občinstva, bo poročal ob vtisih, koje proizvede na narodne mase nova reforma. Ta predalček je pač najgorši dokaz iskrenosti ruske vlade, s katero se ona odnaša k svojim načrtom o pitejnem delu. Vlada svojih namenov v tem vprašanju ne skriva, vlada se torej tudi k občinstvu sme obračati s prošnjo, da bi občinstvo pomagalo jej v izpolnjenju onih velikih zadač, katere si je postavila v tem prevažnem oddelu svoje najsvetejše dolžnosti: vladati narode, napravljati narod na pot, Bogu blagougodni, samemu narodu pa blagoprístojni i najkoristnejši.

(Konec pride).

„Gospodarska zadruga“ pri sv. Lovrencu v Puščavi.

Leta 1890. so slovenski kmetje pri sv. Lovrencu v Puščavi (na Štirskem) osnovali zadrugo, z namero, da bi kmetje svojo leseno robo „kolikor mogoče dobro izpečavali“. Ta zadruga bila je naperjena proti spekulaciji sleparskih Židov in njih vrstnikov, kateri so spravili zadnji čas, kakor je obče znano, trgovino kmečkih pridelkov, t. j. žni, vino, zrno in živino, popolnoma pod svoj monopol, tako da danes le Židje narekujejo ceno tem pridelkom.

Židje so uže naprej slutili nevarnost, pretečo jim od te zadruga, in židovska firma: „Ujlaky-Hirsler“ v Dobrovi si je silno prizadejala, da je dobila to zadrugo za toliko na svojo stran, da je napravila z njo neko pogodbo, po kateri je zadruga dajala svoje lesene pridelke in jemala od te židovske firme drugo blago.

Ker pa Židje z zadrugo niso mogli rešetati tako, kakor to delajo s posamičnimi kmeti, zato so se kmalu izneverili dani besedi in pretrgali to pogodbo. Sedaj pa so začeli na vse pretege nasprotovati zadrugi, hoteč jo zadušiti v kali. Svojo desno roko pri tem poslu so imeli Židje v naših nemčurjih (požidjenih trgovcih), kateri služijo prvim kot hlapi. Ti so delali proti tej zadrugi, n. p. sledeče podle in nepoštenne korake: 1. so jej sleparski nasprotovali v trgovini; 2. so z lažmi in natolcevanjem odvrčali neizkušene kmete od zadruga; 3. so načelnika in osnoveatelja zadruga celó z osebno močjo napadali, in ta se jih je moral, ne samo jedenkrat, tudi z osebno močjo braniti. Vrhu tega so delali še razne tajne spletke ter so skušali napraviti prepri med zadrugniki samimi i. t. d.

S takimi sredstvi so dosegli židoliberalci toliko, da je zadruga nehala delovati, ter čaka sedaj, da se izjasni vreme in nekaterim kmetom od židoliberalnih lažij očisti otemneli um, ptem bo možno zopet delovati.

Ta zadruga, akoravno je štela komaj 40 členov, je bila, kljubu vsem neugodnostim vendar toliko krepka, da so Židje, z vsemi svojimi pristaši, imeli tri leta dovolj posla, predno so jo spravili do „premirja“, katero si oni pripisujejo sedaj za „popolno zmago“, kakor je razvidno iz člankov v požidjenih glasilih, kateri obrekujejo zadrugo in nje načelnika. Tako n. p. piše podlec v požidjeni „Marburger Zeitung“ članek, pod zaglavjem: „Eine Niederlage“, od 11. julija 1895. V tem članku se oponaša osnoveležu zadruga, da je društvo „slovensko“ in je imelo namen, „male lesne trgovce potlačiti“, ter „da načelniku ni bilo poprej znano, koliko denarja je za tako podjetje potreba, da se zmore kmetom njegove vrste dati denar tudi naprej, ker ti niso vajeni leta in leta čakati“ i. t. d. To so take klevete, da so se uredniku „M.-Z.“ samemu zdele takó podle, da jih je vtaknil med inserate; a bil je konečno od prizadetega primoran, preklicati jih. Potrebno je, da našim nemčurjem na te njih neumnosti odgovorimo nekoliko, da razvidijo nizkost svojega duševnega razvitka.

Dopisnik članka v „M.-Z.“, ki se skriva pod psevdonimom: „Ein kleiner Holzhandler“, očita načelniku zadruga, „da je društvo slovensko“, akoravno je osnovano od slovenskih kmetov, kateri pa so izdali društvena pravila v slovenskem in nemškem jeziku, kar nemčurji ne bi storili nikakor, ko bi bili oni osnovali podobno društvo. „Zadruga je imela namen, male lesne trgovce potlačiti“; ne male lesne trgovce, ampak, le sluge židovskih sleparjev potlači ta zadruga. Kar pa se dostaje očitanja načelniku, da bi ta ne vedel, koliko glavnice je k takemu podjetju treba, da se more kmetom blago plačevati tudi naprej i. t. d., mu odgovarjamo, da mi ne poznamo „malih“ trgovcev, ki bi kmetom les „leta in leta“ plačevali naprej, pač pa poznamo kmete, ki morajo lesne trgovce uže leta in leta čakati na več tisočakov, in to večinoma še brez obrestij, ker ti „mali“ lesni trgovci, ravno kakor Židje, znajo naravnati tako, da, če kmet trgovca čaka na denar, takrat kmet trgovcu nič obrestij ne plača, a tudi trgovec kmetu ne, ako pa da Žid kmetu denar naprej, takrat pač mora kmet lepe obresti plačati. Dalje hočemo vprašati tega „malega trgovca“, kakó vendar more on tako bedast biti, da se drzne trditi pred svetom, da bi bil kak „mali“ trgovec bolj mogočen, nego cela zadruga ali družba?

Kakor smo se prepričali, ti naši požidjeni nemčurji očitajo drugim „nevednost“, v resnici pa so sami toliko nevedni, da jim še ni znano, da v „dražbi je moč“. Kajti ko bi oni razumeli to, morali bi uže davno osnovati kako družbo proti židovskemu sleparstvu, ali pa bi vsaj sedaj posnemali te modre kmete, ne pa da nasprotujejo zadrugi in tako pot pripravljajo Židom, kmetom v škodo, sami sebi in svojim otrokom pa v pogin. Ako se posreči Židom, podjarmiti kristijane tudi v Cislitaviji, kakor so to dosegli uže v Translitaviji, potem ne bodo potrebovali več „naših malih trgovcev“ za orožje proti kristijanom, temveč vržejo isto orožje v kot ali, bolje rečeno, naši židovski pristaši ali hlapci tedaj ne bodo smeli več pobirati drobtinic, ki padajo z mize židovskih bogatinov, katere so jim sedaj, v plačilo še na razpolaganje; in kam hočejo ti siromaki hoditi potem beračt, če ne k svojim bratom, slovenskim kmetom?

Ko bi bila naša zadruga ustnovljena na temelju splošnih trgovinskih pravic, bi mnogo laže izhajala; ker pa je imela pravico, prodajati samo leseno blago, z drugo robo pa ne trgovati, so jej njeni nasprotniki lahko delali konkurencijo, ker so obečevali kmetom visoke cene za les, kateri plačujejo večinoma s ponarejenim vinom in drugim blagom, kojemu postavljajo še više cene, tako da se les plačuje dobro le na videz, v resnici pa prav slabo, česar še niti ne zapazijo nekateri zaslepljeni kmetje. Zato bi bilo neizogibno potrebno, da bi se ta „Gospodarska zadruga“ preosnovala na temelju sledečega nazivka: „Kmečko-obrtniško-trgovinska družba“. Ta družba bi imela pravico trgovati z vsemi kmečkimi in obrtniški pridelki, in bi bila pristopna kmetu poljedelcu kakor gozdarskemu kmetu, ter obrtniku in rokodelcu. Kajti vsi ti so v vsakdanjem življenju v tesni zvezi; gozdarski kmet ne more živeti brez poljedelca, poljski kmet pa ne bez planinskega, obadva pa potrebuje obrtnika in narobe. Vsi ti imajo dandanes skoro jedne in iste težnje, ker kmeta in malega obrtnika tlači danes isti previsoki davek in ista prenzika cena na njune pridelke.

Členi te družbe bi se morali na podstavi družbinih pravil strogo zavezati: svoje pridelke le po družbi prodajati, vse potrebnosti pa, kolikor možno, po isti družbi kupovati, tako da bi na noben način ne podpirali svojih sleparskih nasprotnikov.

Kmetje in obrtniki bi tako s svojimi pridelki mnogo tudi bez denarja lahko menjali, ter bi družba za promet ne potrebovala toliko denarja v gotovini, in bil bi uže v tem velik dobiček. Družba naj bi s primernimi sredstvi skrbela zato, da bi se zaslepljeno ljudstvo učilo spoznavati dobro blago od slabega, ničevega, s kojim sleparski tovarnarji in trgovci delajo poštenim proizvoznikom veliko konkurencijo pri nevednem ljudstvu. Ponarejenega vina naj bi družba, nikdar ne kupovala; ako bi se uže kazala potreba zato, naj bi rajše

tako vino sama ponarejala, in sicer po takih receptih, da bi zdravju ne bilo škodljivo. Tako vino naj bi družba po primerni ceni prodajala, in na vsaki posodi bi se moralo zaznamovati, ali je v njej ponarejeno ali naravno vina. Židje in njih pristaši so z manipulacijo vina uže tako daleč, da prebivalci nevinorodnih krajev, dà, šestokrat še sami posestniki vinogradov, ne poznajo več ponarejenega vina od naravnega ter pijejo mnogokrat rajši kako sladkorjevo vodo (ponarejeno vino), nego pa pravo naravno vino, ker to poslednje jim je „prekisló“. Vsled takih okolnostij bi bilo potrebno, da bi družba ob času potrebe sama ponarejala vino in je kot tako tudi prodajala, naravnega vina naj bi nikdar ne kupovala od drugod, kakor naravnost od kmeta in še tam bi morala biti včasih jako pozorna.

Vsled takega ravnanja bi sčasoma dobili ljudje zaupanje do družbe, za kolikor bi se naučili spoznavati naravno vino od druge brozge. Vinogradnikom bi to pomagalo toliko, da bi svoje naravno vino laže spravili v denar; židovski spekulaciji pa bi to mnogo škodovalo. Bolj natančen načrt za tako družbo podal je „Slovanski Svet“ leta 1890. št. 23. Kdor ga želi čitati, naj si ga naroči pri upravnštvu tega lista!

Želeč vsem kmetom im malim obrtnikom boljše bodočnosti!
Pravicoljub Podravski.

Zimska noć.

Bi mrka noć... a sjever ljuto brijó,
Ko da je na svjet ljut,
Zavijó, stenjó kao narod, kad ga
Tiranin tlači krut...
A poput vela sve je snijeg skrio,
Da ne vidi se ova zemška bieda
I trulež, što pod bielim plaštem trune...
Zaludu skrivat', što se sakrit' ne da!
Ta nema dosta toga bielog vela,
Da sakrilo bi množstvo groznih strvi,
Kad sve već vapi za odmazdom ljutom
I čitav svijet je žedan rujne krvi!...
. . . A moja sveća biedno podrhtava,
U peći za'nje drvece mi dogara,
Dok sjever poje mrtvačko opielo
I mašti slike užasa otvara...
Ja vidim biedu rodoljuba pravog.
Kraj slaba svjetla zamišljena lica
Za rod svoj radi, budi ga, sokoli,
Da okani se kletih izdajica
Ta sve je dao, da osviesti narod,
Da tuđji jaram skine već sa vrata,
U svojoj kući sam da gospodari —
Pa tamnica mu bila za to plata!
Za narod sve je žrtvovo... A narod?!...
... Čuj, vani ljute bure urla glas
I drhtnu prozor, te se dom potresa,
Pa opet mir za čas...
. . . A moja sveća tužno podrhtava,
U peći zadnje drvece mi dogara,
Dok sjever poje mrtvačko opielo
I mašti slike užasa otvara!...
— — — Na slami žića nit mu dogorieva!
U gospodara služio je svog,
A bolest stala život mu podgrizat,
Sad čeka, dok ga ne pozove — bog!
Ta život svoj je dao gospodaru
I služio mu vjerno život ciel',
A sad? Nek gine!... Radnika je dosta
A briga njeg' za djecu, žene cviel'!...
. . . A vani tama kao grozni grijeh,
I ljute bure grozni urla glas,
Da drhće prozor, te se kuća tresu, —
Pa opet mir za čas...
— A u palačah prozori se sjaje
I zvone čaše, pjesme svud se ore
I za dobrobit naroda se — pije,
I sreći njeg'voj zdravice se zbere: —
A užas svud i grozna bieda svuda,
Jer oni — oni pogubni su crvi,
Što narod grizu, u očaj ga gone
I već mu sišu zadnje kapi krvi!
A sve još šuti! — Nek se puni čaša,
Ta jednom će se napuniti već
I crni petak tiranima doći
Pa lažnu njima prekinuti rieč!

I tebe rode, mučeniče stari,
Več dosta su namučili tirani,
Več krvca tvoja za osvetom vapi,
Ta več je doba — ustani i plani,
I smrvi ove podle izdajnike,
Što otimlju ti jezik, guše sviest,
Oj, dolje s njima — pa će bolje biti
A gore ne će — no što sada jest!

Svud mrka noć... tek sjever ljuto brije,
Ko da je na sviet ljut,
Zavija, stenje kao narod, kad ga
Tiranin tlači krut!
A poput vela snjeg je sve prekrio,
Da ne vidi se ova zemka bieda
I trulež, što to bielo velo krije...
Zaludu skrivat, što se sakrit ne da!
Ta nema dosta toga bielog vela,
Da sakrilo bi mnoštvo groznih strvi,
Kad sve već vapi za osvetom ljutom,
A narod moj je žedan rujne krvi!

Milan Kalnički.

Domovini.

Kako si divna, domovina moja, Vseh mislij moji ti si sredotočje,
Najgorši cvet slovanskega sveta! Sreć je moje skromno tvoja last,
Ljubezni vredna si in vredna boja Lik materino je sreć otročje,
In milostij posebnih iz neba. In tvoja čast je tudi moja čast.

Sreć in misli in roké ustvaril
Le záte, domovina, mi je Bog!
Najveć pa s pesnijo mi je podaril,
Naj širim z njo imé ti krog in krog.

— o ba.

Rojakinjam.

V kólo sestre, roko v roko, Dolgo že Slovenja kliče
Jasno mi poglejto v óko! Svoje žene in deklíče;
Da, to lice je slovansko, Zdaj na delo, narod čaka,
Srce hrabro, da si žensko! Zanj naj skrb goji mi vsaka!

Ljubav gorka nas združuje,
Misel sveta navdušuje.
V kólo sestre, roko v roko,
Zvesto gledite mi v óko!

Vida.

Paberkí.

II.

„Ljudska“ šola! Dà, dà, kakor nalašč vstvarjen je ta naslov za naše šole! Najveć nemške kulture zaseje se med narod v „ljudski“ šoli, najvestnejši kulturonošci nemške kulture so... „ljudski“ učitelji, dasi rojeni većinoma pod preprosto slamnato streho od slovenske matere. Tako fakta, a privošćimo jim v zagovor, da i oni zajemajo iz kalnih, tujih virov, da se za narodne slovenske učitelje šolajo na nemških učiteljskih. Mari pa ni ta zagovor jalov?

Vzlic svoji nemški vzgoji se pozneje, kdor si je svest svojega vplivnega poklica, lahko otrese tuje „dresure“ ter se vrne k svojim „prastarinam“, a žalibog je „mnogo poklicanih, a malo izvoljenih“... Uradni spisi, razdelitev učnih ur na steni, pobotnice za mesečne plaće, vse nemško, prek in prek nemško! Vodstva slovenskih „ljudskih“ šol obéujejo ne le samo z višimi svojimi oblastvi na nemškem jeziku, to še ni dovolj, tudi uradno med seboj poslužujejo se „uradnega“ jezika. Razpošiljajo nemška šolska naznanila, nemške „opominske liste“... čisto slovenskim roditeljem, šolska vodstva, krajni šolski soveti in učiteljska društva imajo, razven častnih izjemic, nemške uradne pečate ali pa tu pa tam dvojezične, seveda na častnem mestu išćemo zaman domaće besede! Nehoté se te polotijo najhujši dvemi, ali so naši ljudje taki klečplazci ali pa tako nevedni, da so jim neznana naša prava ali jih pa podrejajo zasebnim interesom. Možno so pa tako stromni?... „Nur Lumpé sind bescheiden“.

A to še ni vse! Ako le premore razred ućenca, ki za silo klati nemški, srećen učitelj, sedaj ima vsaj priliko, da se pomeni z njim v tujem jeziku! Učitelju ni dovolj, da odtujeje majki Slavi svoj zarod, saj baš učiteljske obitelji na vaseh so svetišća, posvećena boginji „Germaniji“, ampak to mora iti naprej med narod. Če pride kmet v šolo poprašat radi sveje dece, ugiba se, kateri jezik mu je

ljubši, jaz pa prašam, kdo prě se briga za Slovence, na katerem jeziku obéuje rajši? Sploh bi pa bilo to hudomušno, saj „vsaka žaba“ vé, kaj je Slovencev „podedovani“ greh...

Nadalje spremeni se pristno slovensko ime v nemško spako, n. pr. „š“ in „č“, dobita v imenu krinki „sch“ in „tsch“, nemškemu predmetu odmerjene ure, ki pa imajo lastnost „prožnosti“, kar se tiče nategljivosti, gojé-se skrbno, kajti to ni le lestva, po kateri se lahko popneš na višek, ampak to prinese i „groše“ od „šulferajna“. Dà, dà, to so limanice, in, vi, Nemci, se nas bojite? Zahtevate nemških šol, ko vam pa slovenske „ljudske“ služijo mnogo bolje!

Ali se sme zapeti v slovenski šoli poštena slovenska pesem? Po nemških šolah se svobodno poje „Ich bin ein deutscher Knabe“ in različne „Weihelieder ans deutsche Vaterland“, te so sploh tudi privilegovane za više razrede slovenskih šol, če pa uže znajo nemške pesmi otroci nižih razredov, tem bolje za učitelja, no v slovenskih šolah še celó „bogovi iz Walhalle“ svobodno zró na slovensko deco; naj bi pa kateri učil n. priklad našo divno „Slovenec sem!“... Če pride imeniten šolski praznik, okitijo se podobé Njiju Velićestev s hrastovimi venci, le glej se, kako boš vozil, slovenski učitelj, ti, če imaš sree, rabiti lipico na tem mestu. V „rajhu“ bode se tiskalo berilo z naslovom „Lesebuch zur Pflege nationaler Bildung“, pogledjmo pa v slovenske šolske knjige, koliko najdemo v njih „zur Pflege nationaler Bildung“!*) V „rajhu“ oduševljajo se učitelji javno za povzdigo narodnega življenja in so tudi v resnici sredotočje narodnih društev, kar se jim računa celo k posebnim zaslugam, a pri nas? Nedavno dobili so prě učitelji „od zgoréj“ ukaz, ki jih uči, da so i oni „Staatsbeamten“, ter da je njihov poklic „ein Vertrauensposten“, zatorej se naj ne mešajo v politiko, a kakor sodi človek po svoji slabi pameti, je pa res najbolje, da nastavlja več in več ženskih učnih moćij, kajti od teh ne bo treba posebe zahtevati, naj bodo „babe“. Pardon! Dandanes pa uže tudi ženske umejo, zakaj gre in kje je treba trkati na dobra naša prava.

Kako pa da se merodavni faktorji držé tako nevtralnó proti šoli? Dà, dà, slovenski učitelj ne le nima zašćitnikov, ampak še prezira se, sosebno pa od ljudij, pred katerimi „drdra“. No in takó naj složno deluje slovenska inteligencija?

Uže na srednjih šolah vcepi se mladini v srca „Kastensinn“! Pridiguje se jim, naj se ne pajdašijo z druge vrste dijaki, sosebno pa ne z učiteljsćnikii!... Češ, pridobiti si prě ne morejo od drugih dijakov nič, pač pa stojé mnogo nad onih duševnim obzorom.

Pa dovolj o tem! Sam samcat stojí slovenski učitelj, kamorkoli se obrne... med svojimi, ali je torej tako čudno, da si išće zašćitnikov — drugod?... — o ba.

RAZGLLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Kranjsko. Prva zabava v „Narodnem domu“ Ljubljanskem bila je silvestrova Ljublj. čitalnice.

„Ljublj. Sokol“ volil si je na občnem zboru zopet v starosto dr. J. Tavčarja, v podstarosto dr. J. Kušarja, ter dovolil v podporo „Miru“ 100 koron, „družbi sv. Cirila in Metoda“ in „družbi rudećega križa“, vsaki po 20 koron.

Tržaško. Tržaški magistrat proti ministerstvu! Pod tem naslovom priobćuje „Edinost“ v štev od 12. jan. za naše razmere zelo znaćilen dogodek. Mestni magistrat obšodil je vlani starosto „Sokola“ g. dr. Gregorina, ker ni dal pravočasno odmetati snega pred telovadnico, v globo. Dr. Gregorin pritožil se je na namestništvo, ker je bil dotični odlog italijanski; to ugodilo mu je in naroćilo mestni oblasti, naj reši stvar v slovenščini. Municipalna oblast vložila je priziv na ministerstvo notranjih poslov, ki pa je bil zavržen. Mestna delegacija pa je sklenila, da se nikakor ne umakne niti pred razsodbami ministerstva, da hoće tudi nadalje vse spise reševati jedino le italijanski. — „L'Indipendente“ beleži ta sklep — upor proti zakonom in oblasti, — z najvećim veseljem „Italijani smo in hoćemo ostati, tako je bilo v minulosti, tako je danes in tako hoće ostati v bodoćnosti. Dokler smo mi tu, ne bode

*) To ne bode bolje, dokler slovenski in drugi šibki narodi ne dobé nacionalne avtonomije. Op. ur.

nijednega slovenskega spisa od magistrata, in naj je to po volji ali ne ministerstvu, namestništvu in sto hrvatskim odvetnikom“.

Istra. 11. jan. vozilo se je 8 Hrvat. in sloven. poslancev iz Poreča v Trst. Silna burja prisilila je vse putnike, da so izstopili uže v Piranu. Takoj na molu pričeli so laški gospodje zasramovati poslance, ki so morali bežati iz mesta ter blizo Starega Grada čakati na najeti voz. A tudi sem so jih sledili, psovali in kamne lučali za njimi. Niti voza, niti voznikov niso mogli dobiti niti za drago plačilo. V Kopru bili so v finančni kasarni prijazno sprejeti, kjer so tudi prenočili; drugod bi itak od nahujskanega ljudstva ne dobili nočišča. Lep sad „aivite kulture!“

Goriško. Drugi zaupni shod roditeljev, ki pošiljajo svoje otroke v zasebno šolo dr. „Sloge“, vršil se je 5. jan. v prostorih Goriškega „Sokola“. Udeležilo se ga je nad 300 roditeljev. Iv. Reja pojašnjeval je stvar ljudske šole v Gorici; J. Hrovatin pomen šolskega vprašanja za goriške Slovence. Deželnim poslancem izrekla se je zahvala za njih krepko potezanje za slov. šolo, in sprejela pritožba na ministerstvo proti kasarni kot šolskemu poslopju. Naposled je shod izvolil poseben odbor za vzdrževanje zasebne ljudske šole v Gorici.

Štajersko. V Celju otvorila se je vendar 7. jan. poprej zabranjena paralelka na sloven. gimnaziji. Vodstvo obrnilo se je na mestni zastop, da preskrbi primernih prostorov, a dobilo odgovor, da jih ni možno dobiti. Seveda, ker ni volje za to.

Slovensko pevsko društvo v Ptujju nagradilo je kot najboljši skladbi, priposlani mu vsled razpisa, s prvim darilom: možki zbor s tenor-in bariton solo: „Pastir“ od učitelja Ferd. Juvanca, z drugim darilom „Romanco“ hrv. skladatelja F. S. Vilharja.

Südmark. Na Koroškem osnovale so se v novo tri podružnice „Südmarke“. Da je pri govorih bilo dosti povdaranja o zatiranem nemštvu, je samo ob sebi umevno. — Žvepljenke v svoje društvene namene prodajajo „Südmark“, „Nordmark“ in „Bund der Deutschen Böhmens“. Na škatljicah so vignete teh društev. Vsekakor vspeva stvar. Ali bi ne kazalo posnemati jih v tem za „društvo sv. Cirila in Metoda“? Pri naši malomarnosti bo težko kaj vspeha. Saj tudi za nekdanji „narodni papir in vizitnice“ ni bilo dosti kupcev.

Duhovščina in rodoljubje. „Slov. Narod“ priobčil je članek, v katerem trdi, da duhovščina delovala je, z malimi izjemami za narodnost slovensko le, ko je zajedno delovala za svoje gospodstvo, sicer pa se protivila narodnostni ideji in napredku. „Edinost“ pa članek, v katerem živo zagovarja narodnostno prepričanje in delovanje duhovščine. Vsakdor mora dozpriznati, da si je slov. duhovščina stekla v svoj čas mnogo zaslug za naš narod; a z ozirom na sedanost smo teh mislij, da ima „Slov. Narod“ prav z ozirom na kranjsko duhovščino, „Edinost“ pa tudi prav z ozirom na duhovščino ob periferiji. To velja v obče, ne za posamičnike. Vsekakor pa je treba želeti, da poneha tudi na Kranjskem nesrečni in nepotrební „verski“ prepír, ter se združijo duhovniki in posvetujaki v narodnem delu.

b) ostali slovanski svet.

Češko. „Československa vas“ na Pražkem razstavnem prostoru ohrani se morda za stalno, ko prejde v last dvora in v oskrb deželnega odbora.

V Pragi bila je 8. jan. konferencija zastopnikov vseh deželnozborskih klubov zaradi volitev v komisije. Dr. Engel

javil je svoj predlog, da bi se ne volili tako, kakor doslej nemški člani komisij iz kurije mest, češki člani iz kurije kmetskih občin in oni veleposestva iz kurije veleposestnikov, temveč da bi kurije mest in kmetskih občin volile češke in nemške poslance, ter da bi mestna kurija dobila jednega zastopnika v komisiji več nego onedve; da bi ta mandat pripadel Čehom. Nemci so za status quo. V debati pa se je od veleposestnikov pojavilo tudi mnenje, naj bi se jeden del članov komisije volil od vse zbornice; n. pr. v komisijo, sestavljeno iz 10 členov, dva veleposestnika iz njih kurije, dva Nemca iz kurije mest, dva Čeha iz kurije kmetskih občin, jeden veleposestnik, jeden Nемеc in dva Čeha od vse zbornice. Tudi tako pridobili bi Čehi po jenega zastopnika. Dr. Engel ostajal je sicer pri svojem predlogu, a pripomnil, da se morda mladočeški klub pridruži predlogu veleposestnikov. — Dr. Schlesinger izjavil je, da Nemci kot zastopniki velikega in visoko izobraženega naroda zahtevajo popolno enakopravnost v vseh formalnih stvareh. Niti število niti davek ne odločuje. Graf Buquoy označil je stališče velepostestnikov kot posredovalcev. — 9. jan. prišlo je v deželnem zboru na razgovor. Dr. Bareuther imenoval je to provokacijo Nemcev, Schönererjanec Iro pa provrzočil s svojim strastnim govorom in napadom Čehov škandal. Dr. Pippich ga je krepko zavrnil; dr. Russ pa skušal braniti in zahteval svobodo govora. Princ Ferd. Lobkovic zavrnil je odločno v imenu svoje stranke Irove izraze. Dr. Engelov predlog propal je pri glasovanju s 124 proti 92 glasom. Tudi predlog dr. Russa je propal (da se voli, kot doslej, budgetna komisija 21 članov in sicer od vsake kurije po 7), oni grofa Buquoy-a pa bil sprejet z glasovi veleposestnikov in Nemcev; da se voli budgetna komisija 24 članov, v njo pa od vsake kurije 4— od vse zbornice 12 poslancev.

V dež. zboru od 7. jan. je bilo jedro govorov naslednje:

Posl. dr. Engel pravi, da se njih predlog smatra za naskok na nemško posest. A mi smo se ozirali le na naše število v tej zbornici in na kričeče krivice volilnega reda. Mi nočemo Nemcev izključevati iz komisij, hočemo pa sebi zagotoviti ono število zastopnikov, ki nam pristuje. Govornik spominja, kako koncilijanto se je vedla stranka pri volitvah v kurije proti manjšini. Posl. dr. Russ pravi, da Nemci in Čehi so narodne stranke, da so Nemci s Čehi kot narod vsaj jednakoveljavni in torej zahteve ne po številu poslancev, temveč po veljavi, mogočnosti in časti njih naroda. Ako bi Čehi ne priznali tega, smatrali bi Nemci to za ponižanje svoje narodnosti. Gr. Buquoy pravi, da je vrhovni princip deželnega reda enakopravnost treh kurij. On ne strinja se niti z dr. Engelovim, niti z dr. Russovim predlogom. Posredovalni predlog bodi, da polovico odposlancev volijo kurije, polovico pa zbornica. — Deželni namestnik grof Thun smatra zahtevo Nemcev po polni enakosti v zastopstvu opravičeno, ker ste obe narodnosti v deželi povsem enakopravni. Dr. Herold konstatuje, da v državnozborskem budgetnem odseku bila sta jim (Mladočehom) milostno dovoljena dva zastopnika, dasi so pod staročeško delegacijo bili voljeni deveteri češki člani. Čehov je v Avstriji jedna četrtina prebivalstva. Vendar pa ne zahtevajo jednake veljave, dasi bi bilo to po pravici in v interesu države; zahtevajo le 9 mest v državnozborskem budgetnem odseku, a pravica večine nam jih odreka na Dunaju, tam nismo nič več narodna stranka. Nemci imeli so tam priliko, da odstranijo krivico, a tega niso storili. Zastopnikom vsega češkega

naroda prepustili so le dva sedeža, ravno toliko, kolikor stranki dr. Bareuther, ki šteje le 15 članov. Deželni namestnik vmešaval se je v debato, ki ga nič ne briga; saj vlada v tem oziru nima nobenega vpliva in interesa. Dr. Bareuther smatra Englov predlog kot provokacijo nemškega naroda in očita Mladočehom rušenje posesti. — Iro protestuje proti izreku dr. Russa o enakoveljavnosti obeh narodov. Po številu je pač več Čehov, ali kar zadeva kulturo — tu nastane grozen ropot, zahteva se priklie — Iro nato izjavi, da, ker mu ni možno svojega nemško narodnega prepričanja očito izpoznati, odpove se besedi. — Dr. Pippich protivi se izreku Irovemu o česki provinci; kmalu bi bil Čehom on odrekel pravo na tla kraljevine Češke. Nemci zahtevajo enakopravnost na Češkem, odrekajo jo pa Čehom na Moravskem in v Sileziji. Princ Ferd. Lobkovic perhoreskuje izrek „provincija“ za Češko in obsoja način Irovega govora, ki ni bil niti pri najhujih borbah v rabi. On pozna v kraljevini Češki le dva enakopravna in enakoveljavna naroda.

Dr. Kaizl o položaju. Levovski „Slovo Polski“ priobčuje razgovor Dunajskega dopisnika z mladočeskim poslanecem dr. Kaizlom. On je zanikal možnost, da bi Mladočehi postali pri sedanjih razmerah vladna stranka. — Spravo z Nemci želi si na podstavi obojestransko priznane popolne enakopravnosti obeh jezikov v čeških deželah. O ministru za Čebe, takozvanem „Landsmann-minister“, misli, da bi bil le za parado. Dr. Herold, o katerem so govorili to, ne bi hotel biti na ministerski klopi, v tem ko bi bili njegovi pristaši v opoziciji, tak položaj bi bil zanj mnogo tožniši nego svojedobno oni gr. Kuenburga. Sicer pa je ta institucija za Čebe zelo dvomljive vrednosti, zlasti ako bi se domnevalo, da naj bo s tem delež čeških strank na državni oblasti dovršen. O pogodbi z Ogersko izrekel se je jako pesimistično, ker se ne nadeja ugodne rešitve za Avstrijo pri obnovljenju pogodbe.

Moravsko. Nemško vseučilišče na Moravskem osnuje se naj po jednoglasnem sklepu Brnskega mestnega zastopa, ki hoče v ta namen vložiti peticije pri dež. in drž. zboru; pač le zato, da se prepereči osnova češkega vseučilišča, kakor zahtevajo to Čehi.

Za nemško univerzo na Moravskem sklenil je tudi Olomuški mestni zastop peticijo na deželni in državni zbor.

V Olomucu bode te dni kmetski shod, na katerem bo govoril o pogodbi z Ogersko dr. Fořt, o kartelih skladdornih tovarih dr. Pacák.

Galicija. „Галичанин“ javlja, da bodo na sodiščnih poslopih in uradih v vzhodni Galiciji odslej po nalogu pravosodnega ministerstva napisali poleg poljskega tudi na maloruskem jeziku.

V zborovanju zaupnih mož oportunističke maloruske stranke v Levovu sklenilo se je 7. jan. delovati na to, da se uvede ruski jezik kot obvezen predmet na vseh galiških gimnazijah, in da se zahteva od vseh uradnikov v deželi znanje ruskega jezika.

Montanistiški odsek predloži gališkemu deželnemu zboru obširno poročilo o gališki montanistiški obrti in in bode predlagal resolucijo, da se naj vlada pozove, ob obnoviti pogodbe z Ogersko interese gališke petrolejske produkcije primerno varovati, da ne bo škode trpela po carinski pogodbi z Ogersko.

„Szkolnik“, strokovni list, poroča nam skoro neverojetne stvari o šolstvu v Galiciji. Med šest i pol milijona prebivalcev je 4 mil. analfabetov, 3000 občin je bez šol, 2000 šolskih razredov je zaprtih radi nedostatka učiteljev,

med katerimi je 1000 nesposoblj. za učiteljsko službo. A ta dežela ima dvoje vseučilišč! Kje je temelj za izobrazbo naroda! Toda to poljski šlahti ne diši, kajti le neveden narod se da držati v takem robstvu, v kakoršnem je poljski in ruski v Galiciji. Žid pa guli oba: narod neposredno, plemstvo posredno. Žid je uže po svoji naravi prebrisan, a poleg tega še bolj izobražen nego preprosti narod. Med analfabeti je le nezatno število Židov.

Poljaki. Knez Lubomirski izdal je brošuro, v kateri priporoča Poljakom spravo z Rusijo. S tem je zelo razdražil poljske liste. Proti spravi so zlasti plemenitaši.

Dunaj. Nekdanji mestni svetniki Dunajski dr. Lueger, dr. Kupka in dr. Neumayer izročili so 12. jan. pritožbo na upravno sodišče radi razpustitve mestnega zbora po grofu Kielmansegu in zahtevajo razveljavo tega sklepa.

10. jan. bil je ministerski svet za dopolnitev ministerstva. Imenovanje železniškega ministra in poljskega ministra rojaka razglasi se v kratkem in sicer za prvega vit. Guttenberg, za drugega dr. Rittner.

Takoj po zopetni otvoritvi našega in ogerskega državnega zbora volila bosta oba deputaciji za določitev kvote pri obnovitvi avstro-ogerske pogodbe. Ministerska posvetovanja vršila so se na Dunaju 6. in 7. jan., ter je to v obče sklepalo o obojestranskih željah in zahtevah.

Antisemitizem v deželnem zboru doljne-avstrijskem predlagali so 3. jan., naj se odpove carinska in trgovska pogodba z Ogersko.

Proti občemu volilnemu pravu morajo biti Nemci, kakor to razlaga posl. Ebenhoch v „Linzer Volksblatt“, ker bi sicer prišli v manjšino, in bi Slovani dobili večino do dveh tretjin.

Hrvatsko. 660. zaplembo je prestal „Obzor“ 30. dec. 1895. —

Hrvatsko gledišče v Zagrebu imelo je v prošlem letu 238 predstav, med temi 35 novitet; med njimi sedem izvirnih dram, in sicer Držičev „Stanac“ — Preradovičev „Kraljevič Marko“ — Tresičev „Ljudevit Posavski“, — Stosičev „Zatečeni atentator“ — Miletičeva „Slava umetnosti“ — Vojnovičev „Ekvinokcij“ — Dragošičev „Siget“. Kako pa pri nas Slovencih?

V Zagrebu osnuje se bajé pravoslavna škofija; mislijo pa tudi na premestitev grške katol. škofije iz Križa v Zagreb.

Dalmacija. Poljedeljsko ministerstvo dovolilo je 1500 gld. v nagrade ljudskih učiteljev v Dalmaciji, ki so si stekli zaslug za razširjanje gospodarskega znanja in oskrbovanja šolskih vrtov.

V bosanski Dubici gradila se bode nova osnovna šola in sozida most preko Une, ki bode hercegovski kraj vezal z banovskim, ki sta oba od nekdanj v najživahnišem občenju.

Ogersko. Ogerski naučni minister izdal je naredbo za ženski studij. Kot izredne učenke pripuščale se bodo ženske nadalje k semestralnim izpitom in maturi. Komisija ima paziti na to, da bodo skušnje posebe za dečke in deklice. Pri izpiti naj se pazi nato, da se ženskam stavijo, jednake stroge zahteve kakor možkim.

Srbija. Skupščina imela je v nooletni dan sejo, katere dnevni red je bila zakonska osnova o povišanju plače častnikom, podčastnikom in prostakom srbske vojske in zakonska osnova o nadopolnjenju traina. Vsak srbski državljani, ki plačuje najmanj tri sto dinarov izrednega davka, mora dati v razdobju 7 let srbski vojski na razpolago jednega konja. Nihče pa ni dolžan dati več nego

10 konj. Zakonska osnova odreja, da morajo biti konji pripravljani in se morajo oddati brezplačno vojski, kedar zahteva to minister; namesto konja more se dati tudi 600 dinarov. Po govoru predsednika Garašanina in vodje liberalne opozicije Gvozdića sprejela je skupščina jednoglasno to zakonsko osnovo.

Bolgarsko. V Sofijo dojde bajé general Obručev, da prisostvuje prestopu princa Borisa k pravoslavju, o tem sestavi spis in ga preda carju kot poglavarju pravoslavne cerkve.

„Svoboda“ objavlja zanimive spise o uroti proti knezu Koburgu 1891. V jednom pismu spominjajo se tudi sokrivci urote Belčeva, med njimi je nekoliko sedanjih poslancev.

Rusija. Nemški veleposlanec princ Radolin donesl je vrnivši se v Petrograd carju lastnoročno pismo cesarja Viljema; to se tolmači kot zblíževanje obeh vlastij.

V Nižnem Novgorodu otvorijo povodom koronanja carja (24. maja) veliko razstavo. Vsled tega prične se tudi svetovnoznani ondodni somenj letos preje nego obično.

Štiridesetletni jubilej svečeništva je praznoval nedavno o. Ivan Iljič Sergijev protoierej i predstojnik Kronštadskega Andrejevskega sobora. Jubilant sluje ne samo po Rusiji temveč po širnem svetu radi svoje ljudomilosti in svetosti. Njegovi molitvi pripisujejo čudežno moč ter se iz vseh predelov obračajo do njega in priporočajo v molitvev. Znano je, da je bil poklican tudi k pokojnemu carju mirotvorcu Aleksandru III, da mu izprosi pri Bogu zdravje. Pri banketu, prirejenem slavljenju v čast, govorila sta med ostalimi tudi dva protestantska pastorja, ki sta proslavljala njegovo versko strpnost; jeden izmed nju, Findeisen, je rekel, da nikdar ne pozabi svojega prvega srečanja z o. Sergijevom, ki mu je rekel pri tej priliki: „Midva oba služiva istemu Bogu, živiva kot brata.“

Rusko-kitajska banka ustanovi se v Shanghaiju; a imela bode tudi v drugih, za rusko trgovino važnih krajih svoje podružnice. Banko vodil bo komitet 9 članov v Petrogradu. S tem utrdi si Rusija še bolj svoj vpliv v Kitaju.

O prebivanju nemškega kancelarja na Dunaju piše „Journal des Debats“: „Najmanji korak kancelarja jednega „treh cesarstev“ bil je nekđaj evropski dogodek. Kedar je knez Bismarck potoval na Dunaj ali grof Andrassy v Berolin, takoj se je časopisje zanimalo, in ugibalo se je o morebitnih posledicah poseta in čakalo, ali nam donesejo ministri mir ali vojsko. Danes prošli so oni časi. Knez Hohenlohe more iti na Dunaj, vrniti grofu Goluchovskemu poset, in to je kratek brzovjav, ki se jedva komentuje po listih. Trozveza nima več prvega mesta v Evropi, ona ne odločuje več o miru ali vojni, da, ona skupina velevlastij ne bi več obstajala, ako bi se dogodki zadnjih mescev zvršili tako, kakor so se pričeli. V poslednjih zapletkih, ki jih je izzvalo vstočno vprašanje, ne vidi se, da bi bila kaka posebna politika trozveze, pač pa se more reči, da so interesi jako različni. Italija, daleč od pozorišča možne vojne, ki ne zadeva nje, ne bi marala iti naprej; Avstrija, mnogo opreznija, in to po pravici, prizadeva si, da se ublaži vretje, ki bi jej moglo nakopati mnogo neprilik, v tem ko Nemčija misli tudi nadalje, da za njo vstočno vprašanje ni vredno kostij jednega pomeranskega grenadirja.“ (V tem pa se list jako moti. Op. ur.)

Za Armence. Pooblaščen od našega notranjega ministarstva, nabira mehitaristiški konvent (nadškof in generalni opat Arsenij Aidiju) milodare za kristijane, ki so prišli povodom vstočnih homatij v veliko bedo. Milodare sprejema mehitaristiška kongregacija na Dunaju VII./2. Mechtaristengasse 4.

† **Dr Klaić**, drž. in dež. poslanec, dež. glavar dalm., načelnik hrvatsko-slovenskega državno-zborskega kluba, jeden najvstrajnejših in najsposobnejših prvoboriteljev hrvatskih na političnem polju, umrl je po kratki bolezni 3. jan. t. l. Rodil se je 19. avg. 1829 v Dubrovniku. L. 1844 prestavljen je bil njegov oče v Livorno in tako pohajal je Klaić laška viša učilišča. Na Padovanskem vseučilišču postal je doktor v stavbarstvu, 1854 pa na Dunaju izvršil profesorski izpit in postal naslednje leto profesor na Zaderski gimnaziji. 1861 voljen je bil v deželni zbor, kjer je krepko nasprotoval laški večini. Radi tega odpustila ga je vlada iz službe, a 1866 postal je šolski nadzornik, 1869 referent za administrativne posle pri dež. šolskem sovetu. 1870 dobili so Hrvati večino v dež. zboru in predlagali adresu na korono za zjedinenje Dalmacije s Hrvatsko. Borba za večino bila je silna, od vlade uporabljaj se je največi pritisek, no. bez vspeha. Sedaj uvedel se je hrvatski jezik v deželni zbor, odbor in občinske urade ter pohrvatila Spletska gimnazija. Vlada nasprotovala je narodni stranki z vso odločnostjo ter dosegla, da so bili voljeni v državni zbor 1873 le trije Hrvati, med njimi Klaić. 1879 propal je pri državnozborni volitvi, a umaknil se mu je Pavlinovič. Klaić prizadeval si je za sestavo velikega slovanskega kluba; v Hohenwartovem bil je podpredsednik ter član eksekutivnega odbora desnice. Izposloval je mnogo za Dalmacijo. Po koaliciji pa je izstopil iz Hohenwartovega kluba. V posebno zaslugu mu je treba šteti, da je za Dalmacijo zastopal program, na katerem je stala potreba sprave s Srbi. Klaića so zaradi njegove značajnosti visoko čislali, zaradi požrtvovalnega dela hvaležna mu je domovina na veke. — O pogrebu dr. Klaića poroča se, da Zader še ni videl sijajnejšega in veličastnejšega sprevoda. Iz okolice došlo je mnogo ljudstva, deputacije občin. društva pa iz vseh krajev hrvatske zemlje. Iz Šibenika došli so meščani s posebnim parobrodom. Krsto nosila je deputacija Konavljjanov v dragoceni narodni opravi. V cerkvi blagoslovil je mrliča nadškof Rajčević. Govorila sta Ivčević in Borčić ob obalu, ko se je krsta prenesla na parobrod. V Spletu pričakovali so ob 8. in svečano sprejeli ladijo z mrličem, peli žalostinke, a požarna bramba čuvala je ob krsti do polnoči, ko je parobrod odplul nadalje v Dubrovnik, kamor je došel v jutro. Pogreb bil je tu popoldne 6. jan. Vse cerkvene bratovščine z banderi, vse zadruge, vse šole, oblasti, duhovščina, društva so se ga udeležila s svojimi zastavami; po ulicah gorel je plin. Vence nosili so ob jedni strani krste mladeniči, ob drugi okoličani v narodni noši, ostale vozili so na dveh vozeih; vseh bilo je do 200. Redove nosili so mestni zastopniki. Blagoslovil je mrliča biskup Marčević, svirala je srbska glasba in pelo hrvatsko pevsko društvo nagrobno.

„Hrvatsko-slov. klub“ zastopal je pri pogrebu g. Borčić; polit. društvo „Edinost“ g. Biankini. Akademijo v Zagrebu zastopala sta L. Zore in Fran Bulić. — Dijaki iz Dalmacije v Pragi, na Dunaju, v Građeu, Inomostu in Zagrebu brzovjavili so svoje sožalje. Dalmatinski deželni zbor odložen je bil, in je radi smrti Klaićeve, kot dež. glavarja, sezvan v 23. dan jan.

Moskovsko društvo. „Славянское взаимно-вспомогательное общество въ Москвѣ“ dobiva doslej brezplačno poleg „Slov. Sveta“ naslednje časopise in sicer ruske: „Москов. Вѣдомости“, „Русское Слово“, „Сынъ Отечества“, „Свѣтъ“ i „Русская Бесѣда“; za mejo: „Наука“ (Dunaj), „Галичанинъ“, „Листокъ“, „Православ. Буковина“, „Русская Рада“; srbske: „Одѣкъ“, „Српска Застава“, „Србобранъ“, „Миръ“, „Српски Гласъ“, „Дело“, „Босанска Вила“, „Босанско-херцегов. Источникъ“; lužiške: „Časopis mađey serbskeje“; hrvatske: „Obzor“; bolgarske: „Миръ“, „Знаме“, „Съгласие“, „Гласъ Македонски“, „Свѣтъникъ“, „Библиотека“, „Православенъ Провѣдникъ“; češke: „Nar. Listy“, „Velehradъ“, „Humorist. Listy“, „Tešinské Noviny“ in „Dom i Skola“; slovaške: „Nar. Noviny“, „Narodni Glasnik“, „Cerpokaznik“, „Slovenski Pohladъ“, „Obzor“; poljske: „Kraj“; na ital. „Il Pensiero Slavo“; romunski: „Candela“.

Društvo se nada, da bodo tudi druga slovanska uredništva pošiljala mu po 1 istis svojih listov. Adresa je: Moskva, Vrh. Torgov Rade, Nr. 298.

V Sv. Križu na Vipavskem je „Bralno društvo“ na obcem zboru sklenilo uvesti predavanja o političkih in gospodarskih stvareh; to je toliko potrebneše, ko so člani raztreseni po raznih občinah in ne morejo čitati vseh listov ob nedeljah. Društvo si je naročilo za l. 1895: „Edinost“, „Slovenski Narod“, „Slovanski Svet“, „Soča“, „Primorca“ in „Kmetovalca“. V odboru: P. Medvešček, predsednik; L. Larič, podpreds.; R. Sinigoj, tajnik; Ant. Špelt, blagajnik; Ant. Stopar in Fr. Volk odbornika.

Podporno društvo za slovenske velikočolce na Dunaju, kakor kaže 7. poročilo, je imelo v prošlem šolskem letu dohodkov 1122 glđ. 68 kr., ter ima sedaj v glavnici 4540 glđ. 7 kr. Troškov imelo je 1239 glđ. 94 kr., in sicer za upravo 76 glđ. 69 kr. Podpor razdelilo je 1163 glđ. 25 kr. med 53 dijakov v 264 služajih (v denarju 638 glđ. 50 kr., v znamkah obednicah 324 glđ. 75 kr.). Med podpiranci bilo je 18 pravnikov, 13 modroslovcev, 6 medicincev, 7 tehnikov, 6 slušateljev živnozdravja, 2 akad. kiparja in 1 konservatorist. Po deželah: 38 Kranjcev, 7 Primorcev, 6 Stajercov, 2 Korošca. V vsem izdalo je društvo v dobi sedmih let 6336 glđ. 46 kr. v podporo. Te številke govoré jasno in glasno dovolj. — Društvu, kateremu je predsednik starosta Dunajskih Slovencev, g. Navratil — želimo obilo podpornikov. Spominjali naj bi se ga domoljubi ob raznih prilikah, spominjala tudi narodna društva. Mnogo stori bi lahko tudi dijaki; nekdanji in sedanji podpiranci iz hvaležnosti, drugi iz kolegijalnosti. Kakor se je to uže dogodilo večkrat, tako naj se tudi še češče v bodoče o počitnicah v domovini prirejajo v raznih krajih dijaške „besede“ s poučnim in zabavnim programom v korist društvu ter tako združuje narodno in humanitarno delo.

KNJIŽEVNOST.

Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Anton Koblar. Letnik V. Sešitek 6. Vsebina: S. Rutar: 1. Završniška gosposčina na Krasu. 2. Konrad Črnologar: Cerkev in samostan v Stični. (Konec) (s 3 pod.). 3. A. Koblar: Kranjske cerkvene dragocenosti I. 1526. (Konec). — Mali zapiski. V Ljubljani 1895. Člani „Muz. dr.“, ki plačajo 3 glđ. na leto, dobé „Izvestja“ in „Mittheilungen“ brezplačno; letniku samih „Izv.“ je cena 2 glđ. Učeni, marljivi slovenski rojaki podajajo tu svoja zgodovinska izsledovanja, ki razsvetljujejo prošlost slovenskega naroda. Slovenskim naobražencem in pa slovanskim starinarjem in zgodovinarjem iskreno priporočamo to izdanje.

Югославянски Стенографъ и Гласникъ. 9. in 10. št. Obseza med drugim: Jugoslavenska akademija. — Beseda o jugoslavjanski slogi. II., piše dr. P. Turner. — Životopisi zaslužnih Slovanov. — Kulturno-zgodovinske novine. — II. Stenograf: O početku i razvutku stenografije. — Stenografija v Rusiji. Itd. Završivši leto, bode ta list odslej izhajal kot „Jugoslavjanski Stenograf“ s prilogama „Stenografska učna pisma“ in „Književni Glasnik“. Cena je za vse leto 5 koron za 10 zvezkov, pošilja naj se pa naročnina pod naslovom: A. Bezenšek v Plovidvu (Philippopel). — Veseli nas razpravljanje učenega slovenskega rojaka dr. Turnerja, ki kaže na škodo

dosedanega mnogostranskega, zlasti tudi literaturnega separatizma slovanskih narodov. Dr. Turner priporoča izvršenje slovanskega kulturnega programa.

Разнообразіе. Повѣсти, разказы и очерки. В. Н. Никитинъ. С.-Петербургъ. Книжный магазинъ „Новости“. 1895 г. Стр. 378. Цѣна 1 рубль.

Исторія цивилизаціи въ Англии Г. Т. Бокль. Въ популярножъ изложеніи О. К. Нотовича. 10. изданіе. С.-Пб. Магазинъ „Новости“. Стр. 189. Ц. 50 коп.

Собраніе юмористическихъ повѣстей и разказовъ. „Для легкаго чтенія.“ М. Твена и др. Индійская легенда, Изрѣченія. С.-Пб. Изданіе Крунислава Геруца. 1896.

Любовь. Философско-психологическій этюдъ. О. К. Нотовичъ. Красота, критико-философскій этюдъ. Предисловія Ц. Ломброзо и Р. Ферро. Письма къ автору съ Олимпя. Д. Л. Мордовцева. Изданіе V. С.-Пб. Кв. магазинъ „Новости“. 1896.

Slovansko časopisje. Češko: „Těsnopisné Listy.“ Orgán prvního spolku stenografů Gabelsbergských v Praze a klubu českých stenografů v Pardubicích. S tipografickou přílohou vychází 15. každého měsíce. Předplatné (zl. 1.50) přijíma p. Jos. Dušek v Král. Vinohr., Kollárová ul., č. 2.90.

Rusko. „Міръ Божій“, для юношества и самообразования. Месечникъ. Стоји 10 rub. Adresa: С.-Петербургъ, Литовка, 25. — „Вѣстникъ воспитанія“. Стоји 7 rub. 50 коп. v Petrogradu. Учительству in rodbinam priporočila vreden list. — „Свѣръъ“ илюстровани tednik. Стоји 11 rub. v Petrogradu.

(Dalje pride.)

Opomnja upravníštva. Hvala vsem tistim, ki so nam naznanili adrese, na katere je možno poslati „Slov. Sv.“ na ogled. Priporočamo se v tem pogledu i nadalje, ker sami nimamo nikakega pomočeka, da bi širili list. Hvala tudi vsem letošnjim podpornikom! — Nekateri, ki so nam kaj na dolgu, so naznanili obroke, v katerih hočejo izpolniti, oziroma izpolnjevati svojo dolžnost; te počakamo. Druge, ki so nam po 3, 4 in celo 5 let dolžni, bomo odslej opominjali po drugi poti. Zajedno smo jim pri 2. letošnji št. ustavili list.

Ponavljamo tudi to pot svojo prošnjo, naj se nam letos pošilja naročnina kar možno naprej.

Prijateljem lista in našim somišljenikom priporočamo, naj razprostranjajo „Slov. Svet“ med rodoljubi in rodoljubkami.

Listnica uredništva. Gosp. dr. X. v Ljubljani. Opozarjate nas, da so „Novice“ ponatisnile naš članek „Posojilnice in blagajnice v Rusiji“, ne da bi bilo uredništvo naznanilo svoj vir. No, nas le veseli, če se kakemu slovenskemu listu vredno zdi, kaj ponatisniti ali posneti iz „Sl. Sveta“. Kar se pa dostaja tega, da ne imenujejo pri tem našega lista, ugnezdila se je ta nekako zares čudna navada vsaj glede na naš list ne le pri „Novicah“, ampak tudi pri nekaterih drugih listih. Takó niso bile l. 1895. ne „Domovina“, ne „Novice“ navedle „Sl. Sveta“, da so doslovno priobčile naš članek: „Važna naredba za obrtne in gospodarske zadruge“. Nadejamo se, da našim listom ustrežemo še kedaj tudi v bodočnosti, a da se bodo potem uredništva ravnala takó, kakor zahteva novinarska dostojnost. — Listnico o kritikovanju pesmij otvorimo v 3. št. — Novim sotrudnicam in sotrudnikom iskrena zahvala!

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 5., 15. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 12 straneh. Stoji za vse leto glđ. 5, pol leta glđ. 2.50, četrt leta glđ. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 glđ. — Posamične številke se razpošiljajo po 16 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 glđ. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII. Hofstallstrasse Nr. 5.